

Kaisa Kyläkoski

HISTORIAN
VÄITÖSKIRJAN
TEKEMISESTÄ

**Historian
väitöskirjan
tekemisestä**

Kaisa Kyläkoski

**Historian
väitöskirjan
tekemisestä**

© copyright Kaisa Kyläkoski 2023

Helsinki 2023

Kustantaja: BoD – Books on Demand, Helsinki, Suomi

Valmistaja: BoD – Books on Demand, Norderstedt, Saksa

ISBN: 978-952-80-6965-2

Olin jo kertaalleen päättänyt jättää tämän kirjan kokoamisen väliin, mutta muutin mieleni, kun väitöskaronkassani useampi ihminen kiitti (tilaisuuden ulkopuolisten tahojen) avoimesta kritisoinnista vuosien varrella. Heräsi uudelleen ajatus siitä, että kokemuksen dokumentoinnista voisi olla jollekulle hyötyä, vaikka viisikymppisen, historiaa lähes 30 vuotta harrastaneen systeemi- ja operaatiotutkimuksen diplomi-insinöörin historian väitöskirjan teko pandemian aikana, omalla rahalla, kävelyetäisyydellä Suomen suurimmasta tutkimuskirjastosta ja melkein rajoittamattomilla ajankäyttömahdollisuuksilla tuskin edustaa keskivertaisuutta.

Omaakohtainen kokemukseni on tässä kirjassa esitetty tilkkutäkinä, joka ei ole (tietenkään) koko totuus, mutta en ole tarkoituksellisesti kirjoittanut mitään valheellista. Pois on kylläkin tietoisesti jätetty monta seikkaa, sillä tekstin on tarkoitus olla lukukelpoinen.

Kyseessä on (tietenkin) myös jälkikäteen tehty tulkinta, joka perustuu muistini ohella ns. työpäiväkirjaan, sosiaalisen median päivityksiin, sähköpostien kaiveluun sekä alunperin julkisiksi tarkoitettuihin blogiteksteihini. Viimeksi mainitut muodostavat kirjan kronologisen rungon, jota olen satunnaisesti kommentoinut kertyneellä jälkiviisaudella.

Mukana on jatkuvasti useita aikatasoja ja ehkä liikaa toistoa. Sillä ”Je n’ai fait celle-ci plus longue que parce que je n’ai pas eu le loisir de la faire plus courte.” (Blaise Pascal 1657)

Voi olla, että kokonaisuus on hyvin sekava. Leikitään, että se on tarkoituksellista ja kuvastaa kokemustani. Eikä kaikkea tarvitse lukea, hyppimisen mielenkiintoisimpiin teemoihin mahdollistaa lopun sisällysluettelo.

En käytä henkilöistä heidän varsinaisia nimiään. Ei ole mahdottomuus tai edes erityisen vaikeaa selvittää vastineitaan muissa todellisuuksissa, mutta tässä tarinassa he ovat hahmoja, joiden ominaisuudet olen paljolti rakentanut omassa päässäni, sillä fyysisen etäisyyden ja koronavuosien 2020–21 vuoksi kontaktit Opinahjoon jäivät vähäisiksi. Näin ollen tuntui paremmalta antaa luomilleni representaatioille uudet nimet.

Alku

Niin systeemimallinnuksessa, historian tutkimuksessa kuin tarinankerronnassakin on olennaisinta kohteen raja-
aus. Minun tarinoillani on tyypillisesti turhan pitkät esipuheet ja voisin helposti sortua nyt sukuhistorialliseen aloitukseen isäni äidin kansanopistoa käyneistä vanhemmista ja näiden ylioppilaslapsista ja äitini isän oppikouluun menoa vastustaneesta isästä. Tai 1500-luvulla henkilöhistoriaa kirjoittaneesta esi-isästäni Paavali Juustenista. Mutta en.¹

Olennainen alkuhetki oli iltapäivällä 25.4.2016, kun seisoin Helsingin Ludviginkadulla Päivälehden museon ulkopuolella mussuttamassa Kasarmintorin S-marketin paistopisteestä ostamiani piirakoita. Tai jotain vastaavaa tuotetta, jolla oli tarkoitus vahvistaa olemukseni museon sisällä pidettävän lehdistöhistorian iltapäivän seuraamiseen. Syödessäni näin, että samaista ovea lähestyi Opintahjon professori, jonka tunsin ulkonäöltä. Emme olleet kuitenkaan (parhaan muistini mukaan) koskaan keskustelleet, joten oletin persoonani olevan hänelle autuaan tuntematon ja jatkoin ruuan nautintaa.

Suureksi yllätyksekseni professori ei mennyt suoraan ovesta sisään (sillä hän oli toki tulossa samaan tilaisuuteen), vaan pysähtyi ja hymyillen totesi blogiteksteissäni olevan usein fiksuja ajatuksia. Tai jotain sinne päin. Vaikka olin huomattavan otettu ja hämmentynyt, en painanut sanoja sellaisenaan sydämeeni, mutta tutkiskelin niitä tietokoneen ääreen päästyäni ja totesin professorin lukeneen pätkän, jonka kirjoitin esityksestään Lahden historiapäivillä pari kuukautta aiemmin. Kyseisessä tekstissä olin esimerkiksi überfiksusti todennut, että ”keskustelu Kustaa II Aadolfista sujui informatiivisesti ja rauhallisesti. Esiin ei tullut mitään, joka olisi herättänyt kiinnostustani ukkelia tai aikaansa kohtaan.”

(Samaisilla historiapäivillä kohtasin pitkästä aikaa Opintahjon toisen Suomen historian proffan (myöhemmin tässä tekstissä OTSHP), joka oli edellisenä vuonna ilmestyneessä tiiliskivessään käyttänyt kahta omakustannettani kirjallisuuslähteinä. Olin tästä Lahdessa edelleen niin tohkeissani, että keräsin rohkeuteni ja kävin

¹ Valitsin muistuma-aloituksen ja selvän käännekohdan, Anni Peuran väitöskirjan *Tohtoriksi tuleminen tarina* (2008, <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-10-4386-4>) terminologialla.

kasvotusten kiittämässä moisesta huomiosta. Sain kuulla tehneeni hyvää työtä, mikä oli niin harvinaista ja lyhytsanaista, että on pysynyt muistissani. Sitten menin hakemaan syömistä ja ulkoilmassa tajusin, etten ollut edes esitellyt itseäni. Piti palata proffan eteen ja hän vakuutti tienneensä, kuka olin. Ehkä näin.)

Ludviginkadulla minut tunnistaneen Opinahjon proffan kohtasin uudelleen joulukuussa 2017 järjestetyssä biografiaseminaarissa. Proffa piti esityksen, joka liippasi ajallisesti ja aiheellisesti tuolloin työstämäni elämäkertaa. Aiemman ”tuttavuuden” voimalla rohkaistuini esittämään hänelle kysymyksen tutkimukseeni liittyen ja päädyimme seminaarin illanvietossa samaan keskusteluseuraan.

Kyseinen elämäkerta valmistui maaliskuussa 2018. Minua oli jäänyt vaivaamaan ajatus, että proffa kuvitteli minun tehneen Ihan Oikeaa Historiantutkimusta, joten lähetin kyseisestä teoksesta hänelle yhden kappaleen. Edellisen vastaavan teon tulos lähes kymmenen vuotta aiemmin oli se, että ei-Opinahjon proffa istuessamme erään seminaarisession vähälukuisessa yleisössä – jonkin aikaa mietittyään ja muistaakseni tervehtimättä – esitti tarkastavan kysymyksen, että ”sinähän lähetit sen kirjan minulle?”.

Odotukseni eivät siis olleet kovin korkealla ja kiitoskin olisi ollut paljon. Täysin takavasemmalta tuli Facebookin viestilaatikkoon sanat

Kiitos lähettämästäsi kiinnostavasta uudesta teoksesta.
Onneksi olkoon! Oletko muuten harkinnut (arvaan, että joo) väitöskirjaopintoja historiasta: sinulla on monipuolista osaamista ja tietämystä monilta aikakausilta.

En tiennyt, oliko kyseessä humanistien yleinen kohteliaisuuden muoto vai olisiko kysymys pitänyt ottaa tosissaan. Enkä ollut varma, että tiesikö proffa ihan oikeasti, että minulla ei ollut mitään humanistista perustutkintoa. Hetken mietittyäni vastasin.

Hei, kiitos ystävällisestä viestistäsi – Suomen postiin kun ei ole enää luottamista lähetysten perillemenon suhteen.

Olet aivan oikeassa, olen kelannut ajatusta väitöskirjasta opintoineen. Mutta mieleen ei ole tullut yhtään sopivan laajuista aihetta, josta olisin kiinnostunut. Joten jatkanen diletanttina.

Tämä kuitattiin

Ok! Jos tarvitset teemassa joskus konsultaatiota, niin ota ihmeessä yhteyttä!

Ovi oli siis jäänyt raolleen. Tuttavani hoiti tähän aikaan historian proffan virkaa kotikaupungissani ja kertoi, että kyseiseen yliopistoon ei ilman formaaleja pohjaopintoja olisi menemistä. Opinahjon proffa taas oli omassa yliopistossaan portinvartija-asemassa, joten jos vaan ymmärryksensä pohjatiedottomuudestani oli totuudenmukainen, se mahdollisesti ei olisi esteenä jatko-opinto-oikeuden saantiin.

Olin siis saanut aivan eri tason ehdotuksen kuin vuosikymmentä aiemmin, jolloin auttamani historiantutkija totesi, että voisi puhua puolestani oman yliopistonsa professorille. Tuolloin innostuin sentään selvittämään avoimien yliopistojen tarjontaa ja suoritin sen mitä kotikaupungissani pystyi eli historian perusopinnot. Sittenmin väänsin ja käänsin lisäopintoihin hakeutumista periodisesti. Vaihtoehtona oli joko aineopintojen suoritus toisen paikkakunnan avoimessa yliopistossa tai pääsykokeet kotikaupungissa. Jokainen harkintakierros päättyi siihen, että jatkoin itseoppineisuuden tiellä.

Tosin todettakoon pikaisesti, että käsite itseoppineisuus on monella tavalla ongelmallinen. Suoritin Espoon kansalaisopistossa jo muistaakseni vuonna 1996 Marja-Liisa Putkosen vetämän sukututkimuksen jatkokurssin, jonka anti henkilöhistorian lähteistöön on kantanut projektista toiseen. Istuin vuosien varrella lisäksi häpeällisen monella vanhan käsialan kurssilla, joissa sain kirjainmuotojen ohella kuulla tietoa asiakirjatyypeistä. Olen myös lukenut kirjallisuutta ja kuunnellut kaikenlaisia esityksiä eli nauttinut valmista tietoa.

Missään välissä en ole tehnyt ITE-tutkimusta, vaikka termillä olenkin leikitellyt. Olen ollut tietoinen useimmista akateemisen historiantutkimuksen konventioista, vaikka en niitä kaikkia noudattanut. Hanke hankkeelta tulikin tarkemmaksi lähteiden käytössä ja paremmaksi niiden löytämisessä. Ja löytämisestä puheen ollen.

Tutkimusaiheen löytäminen

Olin ollut edellä lainatussa viestissäni Opinahjon proffalle rehellinen: olin miettinyt mahdollisia väitöskirjan aiheita. Viestinvaihdon jälkeen mietin vielä useammin.

Koska taustani on sukututkimuksessa, henkilöhistoria olisi ollut kai luonnollinen valinta. Vierastin sitä siksi, että koin (ja koen) vaikeaksi elämäkertojen tieteellistämisen eli jonkun yleistävän johtopäätöksen vetämisen yksittäisestä elämästä. Mikä ei tarkoita, etteikö Suomessa olisi tehty superhienoja väitöskirjoja yhteen ihmiseen keskittyen.

Rehellisesti sanoen halusin myös mahdollisimman pitkän hajuraon identiteettiini sukututkijana, joka tuntuu usein historiatutkijoiden mielessä yhdistyvän harrastelijamaisuuteen ja muuhun ikävään.

Minulla on vahva taipumus lyhytjännitteisyyteen ja vaikeuksien edessä luovuttamiseen, joten tarvitsin aiheen, joka todennäköisesti kantaisi väikkärin tekoajan ja olisi tarpeeksi helppo. Jälkimmäisellä kriteerillä putosi esimerkiksi kysymys suomalaisen rahvaan laskutaidon tasosta ja kehityksestä. Aihe on (käsittääkseni) koskematon ja itseäni kiinnostava, mutta vaatisi todella innovatiivista aineiston valintaa ja tulkintaa.

Ratkaiseva oivallus tuli kuin tyhjästä vappuna 2019 Tukholman risteilyllä. Olin vuosikymmenen ajan työntänyt blogiini ruotsalaisten 1700-luvun sanomalehtien leikkeitä toivoen, että joku muukin innostuisi niistä ja alkaisi tehdä tutkimusta. Mutta ei. Sen sijaan Historiallisessa Aikakauskirjassa oli alkuvuodesta 2019 ilmestynyt artikkeli, jossa kyseinen aineisto ohitettiin mielestäni törkeällä tavalla. Nämä faktat tulivat mieleeni hytin sängyssä unta odottaessa. Sanomalehdet olivat pitäneet mielenkiintoni jo kauan, joten oli syytä uskoa, että ihastukseni niihin kestäisi väitöskirjan teonkin. Tarvittiin ”vain” tutkimuskysymys ja rohkeutta ottaa yhteyttä väitöskirjan tekoa Opinahjossa ehdottaneeseen proffaan.

Väitöskirjan aiheen valinta aineistolähtöisesti ei ole ennen kuulumatonta, mutta tuntui riman alitukselta verrattuna Ihan Oikeaan Tutkimukseen, joka alkaa Ongelmasta. Kokemuksesta voin sanoa, että lähestymistapa tarjoaa onnistumisen avaimet. Tositoimessa osoittautui, että eksploratiivinen (siis sanahakuihin perustunut) tutustuminen aineistoon jätti monia seikkoja katveeseen, mutta olin alkukesästä 2019 oikeassa siinä, että aineistosta irtoaa jotain.

Opinto-oikeushakemuksen tekeminen

Toukokuun 15. päivä 2019 twiittasin "Syteen tai saveen -posti lähetetty. Jännää tarjota osaamistaan, kun ei tiedä riittääkö se alkuunkaan." Eli olin lähettänyt proffalle sähköpostin, joka alkoi tarkistaen ymmärrystäni koulutukseni puutteellisuudesta. Mukana oli myös melko epätoivoinen yritys Opinahjon tutkimussuunnitelmakaavan täyttämisestä.

(Aivan sattumalta olin seuraavana päivänä puhumassa Kansalliskirjaston Sanomalehtisymposiumissa 1800-luvun puolelta otsikolla "Biografinen materiaali ja sen löytäminen". Ihan oli kuin olisin jotain aiheesta tiennyt.)

Proffan vastaus tuli parin päivän päästä ja 18. päivä twiittasin

Pari päivää sitten jännityksellä lähetettyyn spostiin tuli vastaus, jonka lukeminen jännittää vielä enemmän. Lukemattomana kuin Schrödingerin kissa: yhtä aikaa "ehkä" ja "ei tule kuuloonkaan".

Twiiitejä kuun lopussa blogiin kopsatessani esitin tulkin

Vastaus oli enemmän ehkä kuin ei. Jos pääsen lähtöviivalle, kerron lisää syksyllä. Jos silloin vielä kirjoitan blogia. Muutoksen mahdollisuuksia ilmassa.

Proffan vastauksessa ehdotettiin tapaamista, joka järjestyi 28. toukokuuta. Kotikaupunkini kahvilassa sain kirjallisuussivoksia ja ohjeistuksen historiallisten bibliografioiden läpikäyntiin sekä pyynnön lähettää proffalle CV:n, julkaisuluettelon ja suoritettujen kurssien listan. Alkuperäisen tutkimuskysymykseni proffa teilsä täysin, mikä osoittautui siunaukselliseksi. Ehdottamani nationalismin etsiminen aineistostani olisi vaatinut otetta, johon tuskin olisin pystynyt, ja vienyt kirjallisuussuohon, josta tuskin olisin päässyt ylös. Mutta olo ilman kysymystä oli tietenkin melko epävarma. Sovimme toisen tapaamisen, mihin menessä tein työmääräarvion aineiston läpikäyntiin ja kokosin (muistaakseni) parin sadan rivin kirjallisuuslistan.

Työmääräarvion tekemiseksi käytin muutamia päiviä siihen, että kävin läpi parin kuukauden lehdet tasavälein valituilta vuosilta kelloa katsoen. Toiminta ei täysin vastannut myöhempää totista aineistoläpikäyntiä, mutta oli ehdottomasti hyödyllinen. Kronologinen ote antoi viitteitä muutoksesta ja kellotus suhteellisen realistisen ymmärryksen siitä, montako kuukautta aineiston

alustavaan käsittelyyn olisi varattava. Jos aineistoni olisi ollut heterogeenisempi, vastaava testaus ei tietenkään olisi ollut mahdollista, mutta suosittelen toimenpidettä sopiviin tapauksiin.

Tutkimuskirjallisuusharavointia olisi tietenkin ollut fiksua tehdä jo ennen kuin otin proffaan yhteyttä. Sillä tulin havaitsemaan, että ekassa palaverissa suusta päästämani idiotismi ”kukaan ei ole tutkinut” ei ollut (täysin) totta. Ja tutkimusta kartoittaessani sain sätkyn siitä, että Ruotsissa oli 11. kesäkuuta työnnetty julkaisuarkistoon gradu, joka tuntui olevan turhan lähellä omaa hankettani. Otin yhteyden tekijään, joka oli jo työllistynyt toimittajaksi eikä harkinnut tutkimuksen jatkoa. Jälkikäteen ajateltuna ihan turhaa hermoilua, mutta sitä riitti moneen kesän 2019 päivään.

Tutkimuskirjallisuutta kootessani oli valittava tiedoille paikka ja kirjaustapa. Hahmotin valintani olennaisuuden, mutta ajatustyötä olisi voinut tehdä enemmänkin. Tässä välissä siihen oli enemmän aikaa kuin myöhemmin, jolloin käytäntöjä oli myös vaikeampi muuttaa. Palaan aiheeseen tuonnempana.

Harjoitukseni työmääräarviosta ja aiemman tutkimuksen kartoituksesta lähetin proffalle ennen toista tapaamista osoittaakseni, että olen tosissani ja aikaansaava yms. Itse tapaamisessa 18. kesäkuuta puhuttiin jo pohjakoulutukseni puutteita paikkaavista opintopisteistä ja hakemuslomakkeen täyttämisestä. Täydentävien opintojen esseistä proffa sanoi jotain tyyliin ”tulen lukemaan mielelläni” eli indikoi, että hakemuksellani oli menestymisen mahdollisuudet ja että hän ryhtyisi ohjaajakseni. (Opinahjon hakemusprosessissa hakijan ei tarvinnut nimetä ohjaajaa, vaan se tuli tiedoksi opinto-oikeuden saannin yhteydessä.)

Taisi olla tässä toisessa tapaamisessa, kun proffa ohi menen totesi, ettei minun tarvitsisi montaa kertaa käydä satojen kilometrien päässä Opinahjossa, sillä proffan kanssa tapaamisia järjestyisi myöhemminkin kotikaupungissani, jonne hänellä oli usein asiaa. Inan ihmettelin tätä visiota jatko-opinnoista, mutta en älynnyt avata suutani. Huomattavasti fiksumpi oli kesällä 2023 Facebookissa anonyymisti yliopistojen välillä arponut.

Saamistaan vastauksista yksi korosti ohjaajaa, mihin kysyjä totesi

tätä olen pohtinut myös: miten tunnistan ne proffat, joilla käytännössä tulee olemaan minulle ohjausaikaa (ei kukaan suoraan sano ns. haastatteluvaiheessa ”kuule, tuut olemaan

aika yksin tuon työsi kanssa. Mä tuun toimimaan vaan sun kumileimasimena")?" ja jatkoi "toinen paikka ehdotti, ettei hirveän usein tarvitse paikan päälle tulla. Mietin, että jos näin, niin miten ihmeessä tuki väitöskirjatutkijalle mahdollistuu, jos pitää erikseen aikatauluttaa integraatio tutkijayhteisöön yliopistolla. Olen varmaan todella tyhmä, mutta minun mielikuvitukseni ei riitä ratkomaan tuollaista yhtälöä?

Totesin "Auts. Kuulin saman hakuvaiheessa 2019, enkä osannut tulkita oikein. Olet jo monta askelta minua edellä, kun osaat kyseenalaistaa. Jälkikäteen olen tajunnut, että ilmeisesti ajateltiin, etten seminaareissa näyttäydy enkä ohjauspalavereja kaipaakaan."

Facebook-kaverielleni annoin toisesta tapaamisesta proffan kanssa kontekstittoman päivityksen

Se tunne kun tiukkana pitämästään tutkijasta paljastuu yltiöpositiivinen kannustaja. "Tämä on hyvässä jamassa, ihan kuin odotinkin," tästä tulee hyvä" " ja senhän sinä osaat". Pokkani petti vain kerran ja jään edelleen jännittämään/odottamaan hetkeä, jolloin totuus paljastuu toiselle osapuolelle.

Koska olen yleisesti ottaen (kiitos päiväkotij- ja koulukiusaajani!) ihan inan epäileväinen ihmisten tarkoituksiperistä, tuntui kuitenkin mahdolliselta, että minua jotenkin vedätetään. Niinpä seuraavana päivänä käydessäni moikkaamassa tuttavien arkeologisella kaivauksella, nappasin (kuvaannollisesti) hihasta dosenttia, joka oli siihen mennessä lukenut enemmän esseitäni kuin kukaan muu. Selitettyäni tilanteen, hän – ihanana ihmisenä ja osaavana pedagogina – totesi, että "sinähän pystyt mihin vaan". Sitaatti muistinvarainen, sillä työpäiväkirjassa lukee vain "tsemppauskeskustelu". Muistaakseni tuli myös todettua, että Opinahjon proffa odottanee pärjäämistäni eli suhteellista vaivattomuutta.

En siis ollut (hirvittävän) sinisilmäinen, mutta en täysin ymmärtänyt raadollista totuutta, jonka Minna Lindgren sanoiitti romaanissaan *Sävelsinkö* (2023, 8) kertomalla varadekaanista, joka

kannusti Iinaa jatkamaan tutkimustaan. Hän teki niin, koska se oli hänen velvollisuutensa. Yliopiston rahoitus oli riippuvainen tohtoreiksi valmistuneista ja dekaanin ja tämän varahenkilön tärkein tehtävä oli rahankerjuu. Mutta

kuten taitavat käännättäjät ja manipulaattorit aina,
Lemminkäinen osasi pukea asian niin, että Iina oli
imarreltu ja alkoi innostua ajatuksesta.

Seuraavana tehtävänä oli tutkimussuunnitelman kirjoittaminen elokuun hakuun. Kaivausvierailupäivän kirjauksessa luki myös “Illalla muistin kirjan *Tohtoritakuu*, josta toivottavasti apua tutkimussuunnitelman kokoamiseen, sillä en haluaisi polttaa “kysy kaverilta korttia””. Tuota seuraavana päivänä kirjoitin tutkimuspäiväkirjaani “Aamulla kirjallisuuden kimppuun”.

Olin kirjoittamassa tutkimussuunnitelmaa ensimmäistä kertaa, eikä esimerkkejä ollut käsillä. Tajusin kuitenkin homman nimen eli sen, että tarkoitus oli kirjoittaa fiktio tutkimuksesta, jota kukaan ei oikeasti uskonut minun tekevän. Inan kärjistetysti. Kauniimmin ilmaistuna höpistään siitä, että “se tulee kyllä sitten muuttumaan”.

Tutkimussuunnitelmaa muistuttaa oma lempityökaluni “nopea prototyyppi”. Opin sen aikanaan Tom Petersiltä, mutta tuskin kyseessä on hänen keksintönsä. Pointtina on se, että tuotekehitysprojektissa – kuten kirjaa tehdessä – pitää tehdä ripeästi jotain konkreettista, jota voi näyttää ihmisille palautetta saadakseen. Vaikka ei olisi palautteenantajia, luonnostelu antaa tekijälleen ymmärrystä projektin vaatimista elementeistä ja uskoa sen toteutumismahdollisuuksiin.

Nämä funktiot pitäisi olla myös tutkimussuunnitelmalla: palautteen saanti ja oman ymmärryksen aukikirjoitus. Perstuntumalla kuitenkin sanoisin, että suunnitelman käyttö opinto-oikeuden ja rahan hakuun tekee sen ensisijaiseksi tavoitteeksi hyväksyttävyyden. Ryhdytään hinkkaamaan muotoa ja unohtetaan, että tekeminen on toisaalla.

(Näkemystäni tietenkin viiraa se, että en joutunut tekemään yhtään rahoitushakemusta. En edes kirjoittanut kakkosversiota tutkimussuunnitelmasta ekaksi seminaaripaperiksi kuten piti, sillä onnistuin ymmärtämään tehtävänannon väärin.)

Seuraavana kuukautena muistiinpanoni eivät pysyneet alkuunkaan ajatusteni ja tunnelmieni perässä. Alussa sentään yritin:

21.6.2019 Nolla päivä. Avasin Tohtoritakuun, töitä olisi tehtävänä

22.6.2019 Suova, eikä muuta.

23.6.2019 Pari artikkelia ja kirjallisuuslistan kasvatusta. Siivosin osan käsinkirjoitetuista muistiinpanoista

24.6.2019 Kävin yliopiston kirjastossa lyhyen listan kanssa. Tutustuin niihin ja serendipiteetilöytöihin. Jälkimmäisiin kuului Beckerin *Tricks of the trade*, joka innosti illalla aloittamaan blogin. Jälkimmäisiin kuului myös Kaija Vuorion väitöskirja, joka sai kirjoittamaan tikkukirjaimin muistiinpanolehtiöön "Proffa on *saatana* ohjannut väitöskirjan "Lehdistöhistorian tutkimustraditiot Suomessa" (2009) eikä maininnut sanallakaan. Oletus hyväntahtoisuudesta kyseenalaistuu." Muutakin opinahjolaista löytyi kun satuin olemaan sarjajulkaisujen hyllyllä ja aloin käymään sikäläistä sarjaa läpi.

Pieni välihuomio 1. Analyyttisemmän työpäiväkirjan pito olisi ollut hyödyllistä ja hyödyllisempää kuin satunnaiset kirjaukseni. Mutta niistäkin oli ja on se ilo, että minulla on joku käsitys siitä, mihin aika hurautti. Suosittelen siis käytäntöä, mutta ehkä mielummin dokumentoiden toiminnasta, aineistosta ja tutkimuskirjallisuudesta syntyviä *omia* ajatuksia. Näitä voisi jopa myöhemmin kierrättää väikkärin käsikseen tai johonkin artikkeliin. Olisi ollut myös hyödyllistä kirjata se, minkälaisen vaihtoehtojen välillä ja kautta ajatukseni kulkivat. Ja yksinkertaisesti kirjata muistiinpanot yhteen paikkaan.

Youtubesta löytämäni virtuaaliohjaaja Tara Brabazon totesi useassa videossa tuntemanaan tutkimustuloksena, että väitöskirjantekijät, jotka reflektoivat tekemistään päiväkirjaan tai julkisemmin blogiin, saavat väitöskirjansa nopeammin valmiiksi. En onnistunut koskaan löytämään kuvausta vastaavia artikkeleita, mutta huomattavan myöhään mieleeni tuli Ulpukka Isopahkala-Bouretin väitöskirja *Joy and struggle for renewal. A narrative inquiry into expertise in job transitions* (Helsingin yliopisto 2005). Olin ollut yksi tutkimuksen koe-eläimistä ja jäin käsitykseen, että reflektiivisten muistiinpanojen piti auttaa meitä uuteen asiantuntijarooliin siirtymisessä. (Eikä ainoastaan tarjota Ulpukalle tutkimusmateriaalia.)

Pieni välihuomio 2. Lyhyen ja julkistamattoman testauksen (eli nopean prototyypin) jälkeen totesin, ettei jatko-opintoihin keskittyvä blogi toiminut ja päädyin kirjoittamaan vanhaan blogiini kuukausikatsauksia ja muutaman satunnaisemman tekstin. Jos minulla ei olisi ollut valmista verkkopresenssiä, sellaista olisi kyllä

kannattanut rakentaa. Varsinkin, jos olisin ollut totisen tutkijauran alussa, englanniksi kirjoitettu blogi ja/tai sosiaalisen median tili olisi toiminut käyntikorttina kv-mediahistorioitsijoiden suuntaan. Väitöskirjavuosina kävi ilmi, että jo pelkästään asiallinen päivitysahkeruus FB:n 1700-talsforskare -ryhmässä riitti siihen, että nimeni jäi joidenkin ruotsalaisten tutkijoiden mieleen.

Pieni välihuomio 3. Päivityksen loppu luonnollisestikin paljastaa alkavan asennevammani ohjausta kohtaan. Teemaan liittyy myös Beckerin kirja, joka sosiologian etnografisen metodin selostamisen yhteydessä totesi

The trick for dealing with the hierarchy of credibility is simple enough: doubt everything anyone in power tells you. Institutions always put their best foot forward in public. The people who run them, being responsible for their activities and reputations, always lie a little bit, smoothing over rough spots, hiding trouble, denying the existence of problems. What they say may be true, but social organization gives them reasons to lie. A well-socialized participant in society may believe them, but a well-socialized social scientist will suspect the worst and look for it.

Seuraavaan kontaktiin proffaan oli tässä vaiheessa yli kuukausi, joten palataan työpäiväkirjaan, jossa erottuu ainakin onnekkait löydöt kirjastokäynneillä. Hyllyjen silmäilyä kannattaa harrastaa!

25.6.2019 Ennen uutta kirjastokeikkaa eilisten muistiinpanojen siivoamista eli kirjoitin myös edellisen merkinnän. Kirjastossa kv-bibliografiaa hyllystä hakiessa löytyi parempi pohjoismainen. Eläköön serendipiteetti.

26.6.2019 Aamusella kirjoitin eiliset löydöt taulukkoon, jossa on nyt (tuplineen) 341 riviä.

29.7.2019. En ole kirjoittanut tänne kuukauteen, mikä on selvä moka. Mutta paikkaillaan mitä voidaan pitkin kämppää seilaavista papereista... [Pitkässä listassa mm. kohdat "Näköjään kirjahistoriaa oli jopa lisäämättä kirjalistaan. Vähän on turhan vauhdikkaita kierroksia" & "Olisi muuten kandennut laittaa kirjalistaan sisäänheittonumero, jotta teemat ja vaiheet erottuisivat"]

30.7.2019 Aamun aluksi huomasin lukemattomassa Terhi

Rantasen artikkelissa erinomaisen hyödyllistä ainesta ja ryntäsin kirjastoon hakemaan lisää. Vihdoinkin muuta kuin Habermasia ja nationalismia.

31.7.2019 Kirjastoon oli muuta asiaa, joten siinä sivussa ajattelin edistää tutkimuskysymysongelmaa kurkkaamalla muutamaan väikkäriin. Onnekseni hyllyssä oli Verlaa yhteisönä käsittelevä tutkimus, jonka kautta löytyi Heikki Lehtonen. Joka just nyt vaikuttaa vastaukselta ongelmiini. Based on previous experience, this ain't gonna last.

Illan loppuunmennessä sain periaatteessa ehjän version kokoon. Disposition puolikas olisi kiva. Ja ehkä kandeis kirjoitella tästä "extended" versio ajatusten selventämiseksi.

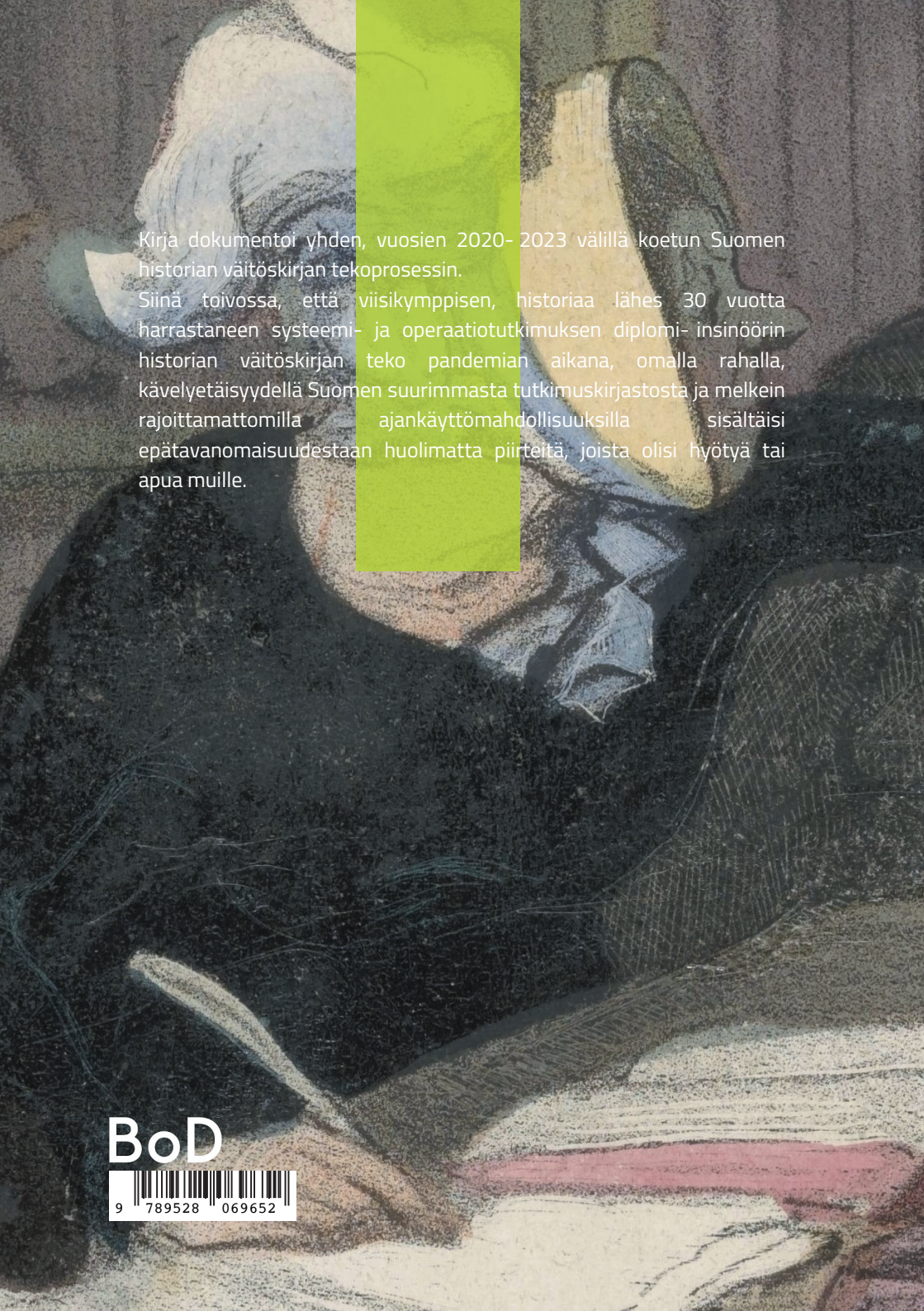
Huomenna sitten katsomaan miltä ilmoittautumislomake näyttää. Ja tämän päivän tuotos levänneenä.

3.8.2019 Katsoin muutamaa videota HY:n antropologiakurssilta. Way over my head. Mutta pari päivää sitten kirjoitettu sosiologia pätkä kaipaa hiukan muutakin kuin Lehtosen. Eli surffailua, jonka kautta löytyi Khan academy testipreppaus tms.

4.8.2019 Kuluttanut viikonlopun romskujen parissa sen sijaan, että olisin prepannut viittomakieltä tai tehnyt verkkokurssin ekan viikon artsut. Klassista. Ja kuvittelen saavani väikkärin aikaan. So not probable

Kerron kirjallisuuslista- ja muistiinpanotekniikan valinnoistani myöhemmin, mutta vahvistan ja toistan edeltä tässä välissä tutkimuspäiväkirjan toteamuksen: olisi kannattanut lukemisen ja hakemisen lomassa kirjoittaa itselle jatkokäyttöön laajempi versio havainnoista ja syntyneistä ajatuksista. Olisin suosittelut kesän 2019 minälleni myös pinnallista perehtymistä viitehallintaohjelmistojen valikoimaan ja erilaisiin muistiinpanotekniikkoihin. Tuoreisiin historian väitöskirjoihin ja niiden arvosteluihin tutustumista. Sekä keskusteluja väikkäriä tehneiden tuttavien kanssa.

Kiitos Helsingin yliopiston käynnissä olleen (mutta suorittamattomaksi jääneen) avoimen yliopiston kurssin minulla oli oikeudet yliopiston verkkoaineistoihin ja Helsingissä asuvana juokseminen Kansalliskirjastoon ja Helsingin yliopiston kirjastoon Kaisa-talossa ei tuottanut ongelmia. En tiedä, miten

Kirja dokumentoi yhden, vuosien 2020- 2023 välillä koetun Suomen historian väitöskirjan tekoprosessin.

Siinä toivossa, että viisikymppisen, historiaa lähes 30 vuotta harrastaneen systeemi- ja operaatiotutkimuksen diplomi- insinöörin historian väitöskirjan teko pandemian aikana, omalla rahalla, kävelyetäisyydellä Suomen suurimmasta tutkimuskirjastosta ja melkein rajoittamattomilla ajankäyttömahdollisuuksilla sisältäisi epätavanomaisuudestaan huolimatta piirteitä, joista olisi hyötyä tai apua muille.

BoD

9

789528 069652